

23 MAART 2014 – DERDE ZONDAG IN DE VEERTIGDAGENTIJD

EERSTE LEZING

EXODUS 17, 3-7

In die dagen leden de Israëlieten tijdens de woestijntocht hevige dorst. Zij bleven tegen Mozes morren en zeiden: „Waarom hebt gij ons weggevoerd uit Egypte, als wij toch met kinderen en vee van dorst moeten sterven?” Mozes klaagde zijn nood bij de Heer: „Wat moet ik toch met dit volk? Ze staan op het punt mij te stenigen.”

De Heer gaf Mozes ten antwoord: „Ga met enkelen van Israëls oudsten voor het volk uit, neem in uw hand de staf waarmee ge de Nijl geslagen hebt en begeef u op weg. Ik zal ginds, voor uw ogen, op een rots staan, op de Horeb. Sla op die rots: er zal water uitstromen, zodat de mensen kunnen drinken.”

Mozes deed dat in het bijzijn van Israëls oudsten. Hij noemde de plaats Massa en Meriba vanwege de verwijten der Israëlieten en omdat zij de Heer hadden uitgedaagd door zich af te vragen: „Is de Heer nu bij ons of niet?”

TWEDE LEZING

BRIEF AAN DE ROMEINEN 5, 1-2.5-8

Broeders en zusters,

Gerechtigd door het geloof, leven wij in vrede met God door Jezus Christus onze Heer. Hij is het, die ons door het geloof de toegang heeft ontsloten tot die genade waarin wij staan; door Hem ook mogen wij ons beroemen op onze hoop op de heerlijkheid Gods.

En die hoop wordt niet teleurgesteld, want Gods liefde is in ons hart uitgestort door de heilige Geest die ons werd geschonken. Christus is immers voor goddelozen gestorven op de gestelde tijd, toen wij zelf nog geheel hulpeloos waren. Men zal niet licht iemand vinden die zijn leven geeft voor een rechtvaardige, al zou misschien iemand in een bepaald geval dit van zich kunnen verkrijgen. God echter bewijst zijn liefde voor ons juist hierdoor, dat Christus voor ons is gestorven, toen wij nog zondaars waren.

EVANGELIE

JOHANNES 4, 5-42 (KORTE VERSIE)

In die tijd kwam Jezus in een stad van Samaria, Sichar genaamd, dichtbij het stuk grond dat Jakob aan zijn zoon Jozef had gegeven. Daar bevond zich de bron van Jakob en vermoed van de tocht, ging Jezus zo maar bij deze bron zitten. Het was rond het middaguur. Toen een vrouw uit Samaria water kwam putten, zei Jezus tot haar: „Geef Mij te drinken.” De leerlingen waren namelijk naar de stad gegaan om levensmiddelen te kopen.

De Samaritaanse zei tot Hem: „Hoe kunt Gij als Jood nu te drinken vragen aan mij, een Samaritaanse?” Joden namelijk onderhouden geen betrekkingen met de Samaritanen.

Jezus gaf ten antwoord: „Als ge enig begrip hadt van de gave Gods en als ge wist wie het is, die u zegt: ‘Geef Mij te drinken’, zoudt ge het aan Hem hebben gevraagd en Hij zou u levend water hebben gegeven.”

Daarop zei de vrouw tot Hem: „Heer, Ge hebt niet eens een emmer en de put is diep: waar haalt Ge dan dat levende water vandaan? Zijt Ge soms groter dan onze vader Jakob die ons de put gaf en er met zijn zonen en zijn vee uit dronk?”

Jezus antwoordde haar: „Iedereen die van dit water drinkt, krijgt weer dorst, maar wie van het water drinkt dat Ik hem zal geven, krijgt in eeuwigheid geen dorst meer; integendeel, het water dat Ik hem zal geven, zal in hem een waterbron worden, opborrelend tot eeuwig leven.”

Hierop zei de vrouw tot Hem: „Heer, geef mij van dat water, zodat ik geen dorst meer krijg en hier niet meer moet komen om te putten. Ik zie dat Gij een profeet zijt. Onze vaderen aanbaden op die berg daar, en gij, joden, zegt dat in Jeruzalem de plaats is waar men aanbidden moet.” „Geloof Mij, vrouw,” zei Jezus haar, „er komt een uur dat gij noch op die berg noch in Jeruzalem de Vader zult aanbidden. Gij aanbidt wat gij niet kent; wij aanbidden wat wij kennen, omdat het heil uit de joden komt. Maar er zal een uur komen, ja het is er al, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid. De Vader toch zoekt mensen die Hem zo aanbidden. God is geest, en wie Hem aanbidden, moeten Hem in geest en waarheid aanbidden.”

De vrouw zei Hem: „Ik weet dat de Messias – dat wil zeggen: de Gezalfde – komt, en wanneer Die komt, zal Hij ons alles verkondigen.”

Jezus zei tot haar: „Dat ben Ik, die met u spreek.”

Vele Samaritanen uit de stad geloofden in Hem. Toen dus de Samaritanen bij Hem gekomen waren, verzochten zij Hem bij hen te blijven. Hij bleef er dan ook twee dagen en door zijn woord kwamen er nog veel meer tot het geloof. Tot de vrouw zeiden ze: „Niet langer geloven wij om wat gij gezegd hebt, want wij hebben Hem zelf gehoord en wij weten, dat deze werkelijk de redder van de wereld is.”

Schriftlezingen

© Katholieke Bijbelstichting

’s Hertogenbosch, www.bijbel.net

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

— Jean BASTIAENS —

Onze grenzen verleggen

DE DERDE ZONDAG van de veertigdagentijd heeft een stevig driegangenmenu voor ons in petto. Stevige kost – het gaat dan ook over eten en drinken! Het vraagt van ons enig doorzettingsvermogen om alle teksten recht te doen en niet te zwichten voor het luie oor. In de liturgie hebben we de tijd aan onze kant. Haastige liturgie is slechte liturgie.

De lezing van Paulus staat een beetje apart. Maar de tekst is ontroerend mooi. Het is een ‘kleine paulijnse geloofsbelijdenis’. Vader, Zoon en heilige Geest vinden er hun plaats in hun onderlinge *communio*. Het hart van de belijdenis is de tweevoudig herhaalde zin dat de messias – Christus – voor ons is gestorven. Dat gold voor de christenen in Rome, maar het geldt ook voor ons die leven in deze gewelddadige eenentwintigste eeuw. Ook vandaag wordt Gods liefde in ons hart uitgestort, zodat we telkens weer kunnen openstaan voor het geschenk van Jezus’ leven.

De eerste lezing mag gelden als een opmaat voor het evangelie. We bevinden ons in de woestijn en we lijden dorst. We komen in opstand tegen Mozes: we waren beter af toen we nog slaven waren. En Mozes neemt, ten einde raad, zijn toevlucht tot GOD. En juist wanneer we denken dat alles naar de vaantjes is, geeft de harde rots haar geheim prijs: stromend, levend water. We drinken gulzig en verdringen de verwijten en twijfels van ons hart. We laven onze dorst, maar ons geloof is toe aan een opknopbeurt.

Die opknopbeurt valt ons ten deel in het verhaal over de Samaritaanse vrouw. De tekst is opgebouwd rond twee grote verhaallijnen: het gesprek tussen Jezus en de Samaritaanse vrouw enerzijds en het gesprek tussen Jezus en de leerlingen anderzijds. De vrouw en de leerlingen zijn niet betrokken in elkaars gesprekken. Het geheel wordt voorafgegaan door een inleiding: Jezus reist door Samaritaans gebied en komt bij de stad Sichar, dicht bij „de put van Jakob”. De put is gegraven boven een bron. Op het heetst van de dag wil Jezus hier een rustpauze nemen. Terwijl de leerlingen op zoek gaan naar eten, raakt Jezus in gesprek met een Samaritaanse vrouw.

Het is Jezus die het gesprek opent en wel heel vrijmoedig: „Geef Mij te drinken.” De vrouw is verbaasd over die toenadering en benadrukt wat hen scheidt: Hij is ‘Jood’, zij is ‘Samaritaanse’. Jezus wil echter voorbij aan de grenzen die mensen voor zichzelf trekken: „Als je nu eens wist wie het is die je om drinken vraagt.” De toon is gezet: het gaat over het geheim van de identiteit van Jezus. Wie is Hij? In verhaallijn A wordt die voor de Samaritaanse – en voor ons – verborgen identiteit geleidelijk aan ontvouwd en dat gebeurt in vijf stappen. Eerst ziet de vrouw in Jezus een Jood, wat ieder gesprek bij voorbaat zou moeten afblokken (1). Vervolgens, waarna Jezus haar „levend water” aanbiedt, vraagt ze zich af of hij soms groter is „dan onze vader Jakob die ons de put gaf” (2). Wanneer het gesprek vastloopt, brengt Jezus het plotseling op een dieper niveau: „Ga uw man halen”, wat de vrouw tot de erkenning brengt dat Jezus een profeet is (3). Nu het gesprek weer is vlot getrokken, kan Jezus de tegenstelling tussen ‘jullie Joden’ en ‘wij Samaritanen’ overwinnen door te spreken over wat een gemeenschappelijke manier kan worden om de ene GOD te aanbidden: door Hem te aanbidden „in geest en waarheid”. Die nieuwe openheid brengt bij de vrouw het verlangen naar de komst van de messias naar boven. Het eerste hoogtepunt volgt: „Dat ben Ik, die met u spreekt” (4).

Hier wordt het verhaal doorkruist door de tweede verhaallijn: de leerlingen komen terug van de stad en bieden Jezus iets te eten aan. De leerlingen zijn verbaasd dat Jezus aan het praten was met een Samaritaanse vrouw en dat geeft Jezus de kans om het gesprek de wending te geven die Hij wil: Jezus heeft andere spijs om te eten, namelijk ‘de wil te doen van zijn Vader’ en ‘het volbrengen van zijn werk’. Over welk werk gaat het? Over Jezus’ initiatief om de Samaritanen te betrekken bij Gods heilswerk. Hij heeft gezaaid, en spoedig zal blijken welke gevolgen dat heeft: alle inwoners van de stad komen op Jezus af omdat ze, na het verhaal van de Samaritaanse, Hem zelf willen ontmoeten. De velden staan wit van de oogst en de leerlingen mogen maaien. Ze mogen voltooiën wat Jezus begonnen is in het hart van de vrouw. Maar dat vraag wel om een opknopbeurt van hun geloof, want ze moeten leren openstaan voor een nieuwe fase in het revolutionaire werk van Jezus.

Aan het eind komen de twee verhaallijnen samen. De hele stad Sichar loopt uit om Jezus te ontmoeten. Jezus blijft bij hen, twee volle dagen. Die ontmoeting loopt uit op het tweede hoogtepunt, wanneer de Samaritanen belijden: „Deze is werkelijk de redder van de wereld” (5). Waarvan akte.